

CPT/Inf (99) 11

Definitief verslag van de Belgische Regering
als antwoord op het verslag van het Europees Comité
ter voorkoming van foltering en onmenselijke of
vernederende behandeling of bestraffing naar
aanleiding van het bezoek aan België
van 31 augustus tot 12 september 1997

INHOUDSTAFEL

Inleiding

Inrichtingen van politie en rijkswacht

1. Foltering en andere vormen van slechte behandeling
2. Fundamentele waarborgen tegen slechte behandeling

Centra voor het vasthouden van vreemdelingen

Strafinrichtingen

1. Voorafgaande opmerkingen
2. Infrastructuur
3. Alternatieve maatregelen voor detentie
4. Gevangenisarbeid
5. Geweld onder de gedetineerden
6. Psychosociale diensten
7. Overbrenging van geïnterneerden

Inrichtingen tot bescherming van de maatschappij

IBM "Les Marronniers"

Erratum

**DEFINITIEF VERSLAG VAN DE BELGISCHE REGERING ALS ANTWOORD OP HET
VERSLAG VAN HET EUROPEES COMITÉ TER VOORKOMING VAN FOLTERING EN
ONMENSELIJKE OF VERNEDERENDE BEHANDELING OF BESTRAFFING NAAR
AANLEIDING VAN HET BEZOEK AAN BELGIË VAN 31 AUGUSTUS TOT 12
SEPTEMBER 1997**

INLEIDING

Naar aanleiding van het tweede bezoek aan België van het Europees Comité ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (CPT) van 31 augustus tot 12 september 1997, dat plaats had in een open sfeer en op grond van een uitstekende samenwerking tussen de federale autoriteiten en de overheden van de Gemeenschappen bevoegd voor de bezochte inrichtingen, heeft het CPT een verslag gericht aan de Regering. Bedoeld verslag is op 18 juni 1998 openbaar gemaakt.

Als antwoord hierop heeft de Belgische Regering op haar beurt een tussentijds verslag gericht aan het CPT en besloten het op 31 maart openbaar te maken. Het verslag bevat gegevens over de wijze waarop men voornemens is de aanbevelingen van het CPT uit te voeren, een uiteenzetting over de maatregelen die reeds zijn genomen, alsmede de reacties en antwoorden van de Belgische autoriteiten op het commentaar en de verzoeken om inlichtingen die in dat verslag zijn geformuleerd. Dit tussentijds verslag komt ruimschoots tegemoet aan de aanbevelingen van het CPT.

De Belgische Regering heeft de eer u hierbij haar definitief verslag voor te stellen . Dit verslag is een bijwerking van het tussentijds verslag, waar in het bijzonder de balans wordt opgemaakt van de sedertdien geboekte vooruitgang.

Inrichtingen van politie en rijkswacht
---

1. Foltering en andere vormen van slechte behandeling (paragraaf 13, 14, 15, 16, 17 en 20)

- *Formele verklaring betreffende de naleving van de rechten van de gedetineerden en het opleggen van straffen in geval van schending van de betrokken rechten (rol van hiërarchische overheden) (paragraaf 14) alsook het opstellen van deontologische code ten behoeve van de ordediensten (paragraaf 15).*

Het wetsontwerp betreffende de grondbeginselen inzake het statuut van de toekomstige geïntegreerde politie bevat een ontwerp van deontologische code. In deze regels worden de algemene beginselen van de wet van 7 december tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (art. 123 tot 132) en van de wet op het politieambt (art. 1 en 37) nader bepaald. Deze deontologische regels moeten een stimulans vormen voor het ontwikkelen van attitudes en gedragsregels waardoor de betrekkingen tussen de burger en de politieambtenaar kwalitatief worden verbeterd.

- *Technieken van interpersoonlijke communicatie, die van groot belang zijn bij de werving van leden van de ordediensten, alsook beheersing en ontwikkeling van deze technieken (paragraaf 17).*

Er moet worden onderstreept dat de psychotechnische proef en het interview op grond waarvan de communicatieve vaardigheid en de maatschappelijke oriëntatie van de kandidaat kunnen worden getoetst beantwoorden aan de door het Comité aanbevolen doelstellingen. Deze begrippen worden ontwikkeld tijdens de basisopleidingen, de algemene en gespecialiseerde opleidingen.

De werkzaamheden aangevat in het kader van de politiehervorming zijn een bevestiging van de oriëntatie terzake voor de selectie en de opleiding van de toekomstige geïntegreerde politie.

- *Geweld moet tot het strikt noodzakelijke worden beperkt (paragraaf 13) en voorrang verlenen aan beroepsopleiding (paragraaf 17).*

Er wordt werk gemaakt van een multidisciplinaire (juridisch, psychosociaal en praktijk) opleiding waarbij de nadruk wordt gelegd op de wenselijkheid en geleidelijkheid van het optreden. Externen worden hierbij betrokken (Universiteiten, Liga voor de Mensenrechten, Centrum voor Gelijkheid van kansen en racismebestrijding). Het is de bedoeling de relaties zo goed mogelijk te beheren als drager voor gedragsnormen die overeenkomen met de democratische verwachtingen.

Geweld en de wijze waarop daarop een beroep wordt gedaan zijn de krachtlijnen waarop de basisopleiding van de geïntegreerde politie steunt.

- *Herinnering aan de norm en specifieke ondersteuning in het kader van risico-opdrachten (begeleiding van repatriëringen), verhoogde waakzaamheid en toezicht alsmede straffen in geval van slechte behandeling van personen die van hun vrijheid zijn beroofd (paragraaf 12, 16 en 20).*

De wet houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten werd op 13 mei 1999 goedgekeurd (BS 16 juni 1999, zie bijlage I).

2. Fundamentele waarborgen tegen slechte behandeling (paragraaf 35, 36, 37, 38, 39, 40 en 41)

- *Fundamentele rechten van personen die van hun vrijheid zijn beroofd (paragraaf 35, 36, 37, 38, 39).*

Een onlangs opgerichte werkgroep buigt zich thans over de verschillende aanbevelingen van het Comité ter voorkoming van foltering over detentie in het nationaal recht in geval van administratieve en gerechtelijke aanhouding.

De werkgroep kwam voor het eerst samen op 29 januari 1999. De doelstelling was in eerste instantie om een stand van zaken van het Belgisch recht en van de praktijk op te maken met betrekking tot de aanbevelingen en om voorts na te gaan welke hervormingen op korte en middellange termijn kunnen worden overwogen teneinde gevolg te geven aan deze aanbevelingen, alsmede het werk te verdelen onder de verschillende betrokken diensten. Geopperd werd om de Commissie Franchimont officieel te betrekken bij de werkzaamheden van de werkgroep. Het Comité wordt verwezen naar de notulen van deze eerste vergadering als bijlage II.

Binnenkort wordt een synthesedocument opgesteld met toelichting van de betrokken diensten over de wijze waarop België de verschillende aanbevelingen in praktijk omzet, met adviezen over de verschillende vragen en met voorstellen voor een mogelijke hervorming. In het document wordt tevens een analyse gemaakt van de rechten van aangehouden personen gelet op de rechtspraak van het Europees Hof en enkele buitenlandse wetgevingen (Frankrijk, Duitsland, Nederland).

<u>Centra voor het vasthouden van vreemdelingen</u>
--

Sedert het tussentijds verslag hebben zich ter zake de volgende ontwikkelingen voorgedaan :

1. Op 4 mei 1999 is het koninklijk besluit goedgekeurd houdende vaststelling van het regime en de werkingsmaatregelen, toepasbaar op de plaatsen gelegen op het Belgisch grondgebied, beheerd door de Dienst Vreemdelingenzaken, waar een vreemdeling wordt opgesloten, ter beschikking gesteld van de regering of vastgehouden, overeenkomstig de bepalingen vermeld in artikel 74/8, § 1, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (zie bijlage III). Dit koninklijk besluit bepaalt bij wijze van reglement de rechten en plichten van de gedetineerden in de centra alsook de wijze waarop deze rechten eventueel ook kunnen worden ingetrokken (*paragraaf 70 en 74*).

2. Een ethische en interdisciplinaire commissie is belast met een onderzoek naar de voorschriften inzake de verwijdering van personen (*paragraaf 20*). Deze commissie, voorgezeten door em. hoogleraar E. VERMEERSCH, heeft haar bevindingen en aanbevelingen in een verslag gebundeld (zie bijlage I bij het tussentijds verslag).

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft een nota opgesteld in verband met de praktische uitvoering van deze aanbevelingen (zie bijlage IV). Nieuwe voorschriften zijn thans zo goed als uitgewerkt.

3. De wet van 29 april 1999 heeft de wettelijke maximumduur voor het opsluiten van buitenlanders gewijzigd, die thans 5 maanden in plaats van 8 maanden bedraagt (*paragraaf 51*).

4. Het centrum voor illegale vreemdelingen te Vottem (CIV) is reeds gedeeltelijk in gebruik genomen (*paragraaf 51*).

5. Zodra de nodige onteigeningen gerealiseerd zijn, kan de bouw van een nieuw Transitcentrum ter vervanging van het bestaande centrum 127 van start gaan. De werken zullen ongeveer 15 maanden in beslag nemen (*paragraaf 157*).

6. Teneinde het medisch en sociaal personeelsbestand te versterken (*paragraaf 62, 63, 64 en 66*), werd extra personeel geworven en de geldende personeelsformatie lichtjes aangepast. De personeelsformatie wordt in onderstaande tabel weergegeven. Er moet worden onderstreept dat alle betrekkingen thans nog niet zijn ingevuld ¹. De wervingsprocedure voor de vacante betrekkingen is thans nog aan de gang.

	CI Vottem	CI Brugge	CI Merksplas	127bis	127
Maatschappelijk werker	2/4	3/3	4/4	2/3	2/2
Opvoeder	½	3/3	4/4	2/2	0/1
Verpleegkundige	2/2	3/3	¾	1/3	1 ¹
Arts	1	Ziekenhuiscontract	1	1 ²	1 ²

¹. de verpleegkundige van het centrum heeft een halftijdse betrekking.

². dezelfde arts werkt in het centrum 127bis en 127.

1. Twee zakenvluchten zijn georganiseerd om telkens drie personen te verwijderen die zich voordien hadden verzet tegen hun verwijdering per lijnvlucht (*paragraaf 20*).

Dit initiatief is genomen op grond van een van de aanbevelingen van voornoemde commissie, immers heeft vastgesteld dat de aanwezigheid van passagiers op klassieke lijnvluchten de betrokken persoon aanzette tot weerstand en de politiediensten ertoe bracht dwangmiddelen te gebruiken. In die omstandigheden heeft de commissie ervoor gepleit gebruik te maken van zakenvliegtuigen voor het verwijderen van betrokken personen. Er moet worden opgemerkt dat beide vluchten probleemloos verliepen.

---

¹ Breuken (teller = reeds in dienst, noemer = personeelsformatie)

Strafinrichtingen

Sedert het tussentijds verslag hebben zich terzake de volgende ontwikkelingen voorgedaan :

1.Voorafgaande opmerkingen (paragraaf 84 en 85)

- Nieuwe wet op de voorwaardelijke invrijheidstelling.

De commissies voorwaardelijke invrijheidstelling zijn operationeel sedert 1 maart 1999. In een eerste fase waren zij belast met de follow-up van voorwaardelijk in vrijheid gestelde personen op grond van de oude wet (beslissing tot invrijheidstelling genomen door de Minister van Justitie). Sinds juni 1999 moeten de commissies zich uitspreken over de voorstellen tot voorwaardelijke invrijheidstelling op grond van de nieuwe wet.

De nieuwe wetgeving voorziet in een rechtspleging waarbij de rechten van de verdediging alsnog sterker worden geëerbiedigd. Het volgende moet worden onderstreept :

- waarborgen met betrekking tot een behandeling op tegenspraak. De gedetineerde, in voorkomend geval bijgestaan door zijn advocaat, heeft inzage in zijn dossier voor elke fase van de behandeling. Hij heeft het recht om te worden gehoord en zijn argumenten aan te voeren met inachtneming van de omstandigheden van de zaak. De commissie voorwaardelijke invrijheidstelling kan externe deskundigen horen die zij aanwijst of op wie de veroordeelde op zijn kosten een beroep doet;
- de termijnen tijdens de procedure zijn als het ware richtpunten waaraan de normale lengte van een procedure van voorwaardelijke vrijheidstelling kan worden getoetst, al wordt de niet-naleving ervan niet gestraft;
- maatregelen met betrekking tot een nieuwe opsluiting ingeval de invrijheidstelling mislukt zijn aan termijnen onderworpen. Indien zij niet worden nageleefd, wordt betrokkene in vrijheid gesteld;
- met redenen omklede beslissingen;
- de elementen nodig voor de besluitvorming worden in de regelgeving uitvoerig omschreven;
- de procedureregels en een zeker formalisme die ertoe strekken alle partijen in te lichten en op gelijke voet te behandelen;
- regels die ertoe strekken de onpartijdigheid van de besluitvormers te handhaven (waking van de leden van de commissie, identieke samenstelling van de commissie tijdens de hele procedure...);
- veroordeelden kunnen beroep in cassatie instellen.

Krachtens de nieuwe wetgeving is de gedetineerde bovendien de drijvende kracht voor zijn invrijheidstelling doordat hij een reclasseringsplan moet voorleggen.

Tot slot wordt de situatie na de invrijheidstelling aanzienlijk gewijzigd. Procedures bieden de mogelijkheid om de voorwaarden aan te passen of de invrijheidstelling op te schorten. De formatie van het personeel belast met de begeleiding (“justitieassistenten”) werd aanzienlijk versterkt, waardoor het toezicht over en de begeleiding van in vrijheid gestelde personen gevoelig verbeterd wordt.

- ***Commissie internering (paragraaf 238)***

Het eindverslag van de Commissie interneringen is in april 1999 bekendgemaakt (zie bijlage V). Dit zijn de voornaamste aanbevelingen :

- de woorden “krankzinnigheid, ernstige staat van geestesstoornis en zwakzinnigheid” vermeld in de wet van 1930 en overgenomen in de wet van 1964 zijn vervangen door het woord “geestesstoornis”;
- de internering van een geestesgestoorde delinquent is steeds onderworpen aan het bewijs dat hij een strafbaar feit heeft gepleegd, aan zijn blijvende toestand van geestesstoornis, maar daarenboven moet hij ook gevaarlijk zijn voor de maatschappij. Dit laatste begrip zou uitdrukkelijk in de wet moeten worden vermeld. Ook zou niet alleen moeten worden nagaan of hij zijn daden kan beheersen maar ook of zijn oordeelsvermogen hem de mogelijkheid biedt de draagwijdte van zijn daden in te zien;
- de nieuwe wet zou uitdrukkelijk moeten bepalen dat internering slechts kan plaatsvinden wanneer de delinquent gevaarlijk is voor de maatschappij (gevaarlijkheid in de zin van “terugvalrisico”);
- de wet zou naast observatie in andere vormen van multidisciplinair en unidisciplinair onderzoek moeten voorzien. De procedure voor het aanwenden van laatstgenoemd onderzoek moet worden vereenvoudigd. De onderzoeksrechter zou dit onderzoek onder meer kunnen bevelen zo lang hij het dossier niet uit handen heeft gegeven;
- er moet worden voorzien in een nieuwe structuur voor de acht psychiatrische afdelingen van het land aangezien zij hun wettelijke opdracht, te weten de observatie van gedetineerden onder aanhoudingsbevel, tot dusver nooit volledig hebben kunnen vervullen. Deze afdelingen moeten slechts onderdak bieden aan probleemgevangenen. De commissie verheugt zich terzake over de recente oprichting van een federaal penitentiair onderzoekscentrum. Dit centrum heeft het statuut van een wetenschappelijke instelling van de Staat en heeft onder meer tot taak een multidisciplinaire observatie in optimale omstandigheden te realiseren. Dit centrum zal in de loop van het jaar 2000 operationeel zijn;
- de samenstelling van de Commissies tot bescherming van de maatschappij moet worden herzien. Zij moeten door een actief zittend magistratuur worden voorgezeten. De advocaat, die lid is van die commissies, moet door een deskundige in sociale reïntegratie worden vervangen. In de commissie is zijn aanwezigheid niet meer verantwoord sinds de wet van 1964 op grond waarvan geïnterneerden door een advocaat moeten worden bijgestaan;
- een definitieve invrijheidstelling van een geïnterneerde mag slechts worden bevolen na een nieuwe evaluatie van zijn geestestoestand en van het gevaar dat van hem uitgaat;

- adequate medische voorzieningen voor de behandeling en de begeleiding van geïnterneerden. De commissie stelt een partnerschap tussen Justitie en Volksgezondheid (zoals in Frankrijk) en een geïntegreerd en gediversifieerd netwerk voor ambulante en residentiële behandeling voor. Voor de begeleiding van de geïnterneerde moet een prestatieverbintenis of driehoeksovereenkomst worden uitgewerkt, waarin de rechten en de plichten van de geïnterneerde, de therapeut of de therapeutische instelling en de Commissies tot bescherming van de maatschappij schriftelijk worden bepaald;

- het verlengen van de internering na het verstrijken van de duur van de straf moet opnieuw worden bevolen door de rechter en niet langer afhankelijk zijn van de beslissing van de Minister van Justitie.

- het statuut van de recidivist, van de gewoontemisdadiger en van bepaalde terbeschikking gestelde seksuele delinquenten mag niet meer onder de wet tot bescherming van de maatschappij vallen. Betrokkenen zijn immers op grond van die wet geen geestesgestoorde delinquenten en behoeven daarom ook geen internering.

- ***Voorontwerp van wet op de strafinrichtingen (paragraaf 190, 197, 198, 199, 202, 205)***

De Commissie “Basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden” heeft een tussentijds verslag van de werkzaamheden over een jaar uitgewerkt (november 1997 - november 1998). Volgende werkzaamheden van de Commissie zijn het vermelden waard :

- studiereis naar Nederland om het klachtrechtsysteem van gedetineerden te onderzoeken;

- advies aan universiteitsprofessoren in verband met de bevoegdheidsverdeling inzake strafuitvoering tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen;

- raadpleging van verschillende instanties (Directoraat-generaal Strafinrichtingen, gemeenschappen en gewesten, magistratuur, Liga voor de mensenrechten, bestuurscommissies, vertegenwoordigers van de erediensdiensten, de organisatie “vermist en vermoorde kinderen”);

- artikelsgewijze bespreking van het voorontwerp door een of meer commissieleden.

- ***Oprichting van een Penitentiair Onderzoeks- en Klinisch Observatiecentrum (POKO).***

Bij koninklijk besluit van 19 april 1999 is een Penitentiair Onderzoeks- en Klinisch Observatiecentrum opgericht (zie bijlage VI).

Het centrum moet deskundigenonderzoek en klinisch onderzoek verrichten van personen die bijzondere problemen stellen inzake diagnose, prognose, terugvalrisico of behandeling. Het onderzoek kan betrekking hebben op beklaagden, veroordeelden of geïnterneerden.

Het centrum werkt samen met de steuncentra bedoeld in de samenwerkingsakkoorden met de gewesten en de gemeenschappen betreffende de begeleiding en behandeling van daders van seksueel misbruik. Ook werd een selectiecollege ingesteld belast met het werven van de leidinggevende ambtenaren van het POKO.

2. Infrastructuur (paragraaf 84, 98, 100, 111, 121, 130, 184, 191, 192, 193, 194)

- *Renovatie*

De renovatie van de oudste gevangenissen wordt voortgezet. De voornaamste daarbij betrokken inrichtingen zijn :

Gevangenis te Nijvel

Na vier jaar werken heeft deze volledig vernieuwde inrichting haar deuren in 1998 opnieuw geopend. De plaatsen worden geleidelijk bezet. Op 15 juni 1999 telde de inrichting 80 gedetineerden voor een capaciteit van 202 plaatsen.

Gevangenis te Bergen

De A- en de D-vleugel zijn reeds gerenoveerd. De extra renovatie van de B-vleugel is zo goed als voltooid. In het najaar van 1999 wordt de B-vleugel opnieuw geopend zodat de C-vleugel voor het einde van het jaar kan worden gerenoveerd. Voorts werden de cellen van de vrouwenafdeling opnieuw geschilderd.

Gevangenis te Merksplas

De renovatie van het cellenpaviljoen is voor 2000 gepland. Bij deze gelegenheid zullen binnenplaatsen worden aangelegd voor gedetineerden ondergebracht in strafcellen.

IBM te Paifve

De verbouwing van het oude MHC in drie leefruimtes met ongeveer tien bedden zal volgend jaar beginnen. Verwacht wordt dat de werken twee jaar duren.

Gevangenis te Doornik

De C-vleugel van de inrichting is ontruimd en wordt thans volledig gerenoveerd.

Gevangenis te Sint-Gillis

In april 1999 zijn de werken in de C-vleugel begonnen en zij zullen nog gedurende 8 maanden duren.

De werken in de D-vleugel beginnen eind 1999 en eindigen in juni 2000.

De werken in de B-vleugel zullen beginnen in september 2000 en op het einde van het jaar 2001 eindigen.

Het einde van de werken in blok J is voor december 1999 gepland. De werken in blok I beginnen in 2000 en worden voortgezet tot in 2002.

Gevangenis te Vorst

Geplande renovaties :

- verluchting van en verwarming in de tuchtcellen in de loop van 1999;
- verhoging van de capaciteit in de B-vleugel met 60 cellen : aanvang van de werken in 2001;
- nieuwbouw met 139 cellen tussen vleugel B en C : aanvang van de werken in 2001
- renovatie van de A-vleugel in 2003.

In de Vlaamse Gemeenschap voorziet een infrastructuurplan in de volledige renovatie van het gesloten centrum *De Hutten* (dat geen strafinrichting is). Verwacht wordt dat de werken in de zomer van 1999 beginnen.

- ***Bouwwerken***

De bouw van nieuwe inrichtingen wordt tevens voortgezet. Voor 2003 worden de volgende projecten afgewerkt :

- een inrichting te Itter-Tubeke (420 plaatsen). De bouwvergunning werd onlangs toegekend en de werken kunnen dit jaar nog beginnen;
- een inrichting in Limburg (480 plaatsen);
- een bijbouw bij de inrichting van Nijvel (180 plaatsen).

Op 15 juni 1999 bedroeg de capaciteit in de verschillende inrichtingen 7.686 plaatsen voor 8.391 gedetineerden.

3. Alternatieve maatregelen voor detentie (paragraaf 84)

In de gevangenis te Sint-Gillis werd het experiment met elektronisch toezicht voortgezet. Vanaf april 2000 wordt deze maatregel geleidelijk uitgebreid tot alle inrichtingen van het land.

De Vlaamse Gemeenschap moedigt tevens maatregelen aan die een alternatief kunnen bieden voor het verplicht onderbrengen van jeugddelinquenten in inrichtingen

4. Gevangenisarbeid (paragraaf 85, 106, 114, 124, 133)

Gelet op de aanbevelingen van het CPT is aan de Centrale Arbeidsdienst gevraagd of een intensievere prospectie bij de ondernemingen die voor gevangenisarbeid belangstelling zouden kunnen hebben tot de mogelijkheden behoort.

Na onderzoek heeft de Centrale Dienst gemeend dat een dergelijke prospectie thans voorbarig was. Eerst en vooral moeten tal van problemen van de baan opdat de inrichtingen in goede omstandigheden kunnen ingaan op een stijging van de voorstellen om arbeid te verrichten. Daartoe moeten onder meer :

- het aantal technici worden verhoogd;
- het aantal toezichthouders in de ateliers worden opgevoerd;
- in sommige inrichtingen ateliers uitgebreid;
- bepaalde directies worden gemotiveerd om het werk in het atelier organiseren.

Er moet worden gesteld dat thans 60% van de gedetineerden een werk heeft (met inbegrip van huishoudelijke taken : schoonmaken, onderhoud van de gebouwen).

5. Geweld onder gedetineerden (paragraaf 91 en 92)

a) in de inrichtingen

De resultaten van een wetenschappelijk onderzoek gevoerd door universiteiten (ULB en VUB) zullen in december 1999 gekend zijn.

b) tijdens de overbrenging

Gedetineerden verdacht van of veroordeeld wegens strafbare feiten van seksuele aard worden op het nationaal grondgebied (tussen gevangenen) afzonderlijk overgebracht. Wanneer zulks mogelijk is, wordt die regel ook toegepast op plaatselijke overbrengingen (bij voorbeeld verschijning voor de rechter). Over het algemeen worden zij samen met vrouwelijke gevangenen overgebracht.

In kleine inrichtingen kunnen betrokkenen moeilijk worden gescheiden wegens het geringe aantal gevangenen.

Thans worden in de celwagens geleidelijk scheidingswanden aangebracht.

6. Psychosociale diensten (paragraaf 163 en 165)

Zoals gesteld in het tussentijds verslag, voorzag de begroting voor 1999 in de indienstneming van een supplementair aantal contractuele ambtenaren (psychologen, maatschappelijke werkers en bestuursassistenten, zie bijlage XIV van het tussentijds verslag) in afwachting van de definitieve personeelsuitbreiding van de psychosociale diensten.

Wat de inrichtingen bezocht door het CPT betreft, werden thans reeds de volgende betrekkingen ingevuld :

Gevangenis te Bergen

- een psycholoog (totaal : 5 psychologen in dienst op 5)

Gevangenis te Lantin

- 2 psychologen (totaal : 6 psychologen in dienst op 10). Voor eind juli 1999 moeten nog twee psychologen in dienst treden.

- 2 bestuursassistenten (totaal : 3 bestuursassistenten in dienst op 3)

Gevangenis te Sint-Gillis

- een maatschappelijk werker

IBM te Paifve

- 1 psycholoog (totaal : 4 psychologen op 5)
- 1 maatschappelijk werker (totaal : 3 maatschappelijke werkers op 5)
- 2 penitentiaire assistenten met een diploma van opvoeder (op een vijftiental)
- 1 bestuursassistent voor de psychosociale dienst.

Een extra psychiater is nog niet geworven.

Het bewaarderspersoneel is bovendien gestegen van 107 naar 113 beambten op dit ogenblik.

7. Overbrenging van geïnterneerden (paragraaf 239)

Zoals gesteld in het tussentijds verslag kon de wachttijd voor de IBM te Doornik helemaal worden weggewerkt.

Op de wachtlijst van de IBM te PAIFVE staan minder dan 10 personen. Voortaan is de wachttijd niet langer dan twee maanden.

Inrichtingen tot bescherming van de maatschappij

IBM "Les Maronniers" (paragraaf 212, 216, 218 en 219)

Wat het psychiatrisch ziekenhuis "Les Maronniers" te Doornik betreft, dat onder de voogdij van de Waalse Regering ressorteert, zijn reeds talrijke maatregelen getroffen om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van het CPT.

Op het stuk van de uitrusting en de infrastructuur heeft de Waalse Regering aan het psychiatrisch ziekenhuis subsidies toegekend voor het realiseren van aanpassings- en renovatiewerken in de paviljoenen "Iris"- en "Olivier" die het CPT had bezocht.

Deze financiële inspanning ging gepaard met verscheidene beslissingen in verband met de werking en de organisatie van het psychiatrisch ziekenhuis (toename van de therapeutische en herstelgerichte activiteiten), behandeling van klachten en doorverwijzing ervan naar de bevoegde autoriteiten...).

De Waalse Regering meent dat het CPT-verslag een stimulans is om door te gaan met het beleid dat sinds 1994 in het psychiatrisch ziekenhuiscentrum "Les Maronniers" te Doornik is gevoerd en voor een verhoogde kwalitatieve en kwantitatieve zorgverlening aan patiënten van die IBM.

Erratum

Ter zake van bladzijde ... van het tussentijds verslag moet worden gesteld dat in de gevangenis te Namen enkel de vrouwenafdeling nog niet beschikt over sanitaire voorzieningen.